

STOFNSAMNINGUR FRÍVERSLUNARSAMTAKA EVRÓPU

Lýðveldið Ísland, Furstadæmið Liechtenstein, Konungsríkið Noregur og Svissneska ríkjasambandið (sem nefnast hér á eftir „aðildarríkin“),

sem með hliðsjón af þeim niðurstöðum Lýðveldisins Austurríkis, Konungsríkisins Danmerkur, Konungsríkisins Noregs, Lýðveldisins Portúgals, Konungsríkisins Svíþjóðar, Svissneska ríkjasambandsins og Hins sameinaða konungsríkis Stóra Bretlands og Norður-Írlands sem er að finna í samningnum um stofnun Fríverslunarsamtaka Evrópu (sem nefnist hér á eftir „samningurinn“) frá 4. janúar 1960,

sem með hliðsjón af þátttöku Lýðveldisins Finnlands og síðar aðildar þess 1. janúar 1986 og aðildar Lýðveldisins Íslands 1. mars 1970 og Furstadæmisins Liechtenstein 1. september 1991,

sem með hliðsjón af uppsögn samningsins af hálfu Konungsríkisins Danmerkur og Breska konungsríkisins 1. janúar 1973, Lýðveldisins Portúgals 1. janúar 1986, Lýðveldisins Austurríkis, Lýðveldisins Finnlands og Konungsríkisins Svíþjóðar 1. janúar 1995,

sem með hliðsjón af fríverslunarsamningum milli aðildarríkjanna annars vegar og þriðju aðila hins vegar,

sem áréttu að höfuðáhersla er lögð á nán samskipti milli aðildarríkjanna og að greiða fyrir áframhaldandi góðum tengslum við Evrópusambandið sem grundvallast á nálægð, sameiginlegu gildismati frá forni fari og evrópskri samkennd,

sem eru staðráðin í að auka samvinnu innan Fríverslunarsamtaka Evrópu, greiða enn frekar fyrir frjálsum vöruflutningum, stefna að því að koma í áföngum á frelsi fólks til flutninga og frelsi í viðskiptum með þjónustu og fjárfestingar, opna enn frekar markað opinberra innkaupa í EFTA-ríkjunum og veita viðeigandi vernd fyrir hugverkaréttindi við sanngjörn samkeppnisskilyrði,

sem byggja á réttindum sínum og skyldum samkvæmt samningi um stofnun Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar og öðrum marghliða og tvíhliða gerningum um samstarf,

sem gera sér ljóst að stefnur þeirra á sviði viðskipta og umhverfismála þurfa að styðja hver við aðra til þess að unnt sé að ná markmiðinu um sjálfbæra þróun,

sem staðfesta þá skuldbindingu að fylgja viðurkenndum grundvallarréttindum á vinnumarkaði, vekja athygli á því að þau leitast við að koma slíkum stöðlum á framfæri á viðeigandi marghliða vettvangi og láta í ljós þá trú sína að hagvöxtur og hagþróun, er byggjast á auknum viðskiptum og auknu frelsi í viðskiptum, renni stöðum undir slíka staðla,

hafa orðið ásátt um eftirfarandi:

I. KAFLI: MARKMIÐ

1. gr.

Samtökin

Hér með eru stofnuð alþjóðleg samtök sem skulu bera heitið Fríverslunarsamtök Evrópu, hér á eftir nefnd „samtökin“.

2. gr.

Markmið

Markmið samtakanna skulu vera þessi:

- a) að stuðla að áframhaldandi þróun og jafnvægi í viðskiptum og efnahagstengslum milli aðildarríkjanna á svæði samtakanna, á grundvelli sanngjarnra samkeppnisskilyrða og samsvarandi reglna,
- b) frjáls vöruviðskipti,
- c) að auka í áföngum frelsi fólks til flutninga,
- d) að auka í áföngum frelsi í viðskiptum með þjónustu og fjárfestingar,
- e) að sjá til þess að sanngjörn samkeppnisskilyrði ríki í viðskiptum milli aðildarríkjanna,
- f) að opna markaði aðildarríkjanna á sviði opinberra innkaupa,
- g) að veita hugverkaréttindum viðeigandi vernd í samræmi við ströngustu alþjóðlega staðla.

II. KAFLI: FRJÁLSIR VÖRUFLUTNINGAR

3. gr.

Útflutnings- og innflutningstollar og gjöld sem hafa samsvarandi áhrif

Aðildarríkjunum er óheimilt að leggja útflutnings- og innflutningstolla og gjöld sem hafa samsvarandi áhrif á sín í milli. Þetta á einnig við um fjáröflunartolla.

4. gr.

Innlendir skattar

1. Aðildarríki er óheimilt að leggja, beint eða óbeint, hvers konar innlenda skatta á framleiðsluvörur annarra aðildarríkja umfram það sem er lagt, beint eða óbeint, á samsvarandi innlendar framleiðsluvörur.
2. Aðildarríki er enn fremur óheimilt að leggja hvers konar innlenda skatta á framleiðsluvörur annarra aðildarríkja þannig að öðrum framleiðsluvörum sé veitt óbein vernd.
3. Ef framleiðsluvörur er fluttar til yfirráðasvæðis annars aðildarríkis má endurgreiðsla á innlendum skatti ekki vera hærri en sá innlendi skattur sem var lagður á þær beint eða óbeint.

5. gr.

Upprunareglur

Í viðauka A er að finna upprunareglur og fyrirkomulag á samvinnu stjórnvalda í tollamálum.

6. gr.

Gagnkvæm aðstoð í tollamálum

1. Aðildarríkin skulu almennt veita hvert öðru aðstoð í tollamálum í samræmi við ákvæði í viðauka B og sjá þannig til þess að löggjöf þeirra í tollamálum sé beitt með réttum hætti.
2. Ákvæði í viðauka B skulu gilda um allar framleiðsluvörur óháð því hvort þær falla undir ákvæði þessa samnings.

7. gr.

Magntakmarkanir á innflutningi og útflutningi og ráðstafanir sem hafa samsvarandi áhrif

Aðildarríkjunum er óheimilt að beita hvert gagnvart öðru magntakmörkunum á innflutningi og útflutningi svo og ráðstöfunum sem hafa samsvarandi áhrif.

8. gr.

Landbúnaðarvörur

1. Með hliðsjón af sérstökum atriðum er hafa áhrif á landbúnað skulu grunnvörur í landbúnaði og vörur unnar úr hráefnum úr landbúnaði, sem eru skráðar í viðauka C, háðar eftirfarandi reglum:
 - a) Í tengslum við vörur, sem eru skráðar í I. hluta í viðauka C, skulu ákvæði þessa samnings gilda með viðeigandi tilliti til þess fyrirkomulags sem kveðið er á um í 9. gr.
 - b) Í tengslum við vörur, sem eru skráðar í II. eða III. hluta í viðauka C og með viðeigandi tilliti til þess fyrirkomulags sem kveðið er á um í 9. gr., skulu 2., 3., 4. og 7. gr. ekki gilda.
 - c) Í tengslum við vörur, sem eru skráðar í III. hluta í viðauka C, lýsa aðildarríkin yfir vilja sínum til að ýta undir samræmda þróun í viðskipum eftir því sem unnt er innan ramma stefna þeirra í landbúnaðarmálum. Í þessu augnamiði skal Ísland veita tollaívilnanir fyrir landbúnaðarafurðir sem eru upprunnar í Noregi og Sviss¹ eins og tilgreint er í töflu 1 í viðauka D, Noregur veita tollaívilnanir fyrir landbúnaðarafurðir sem eru upprunnar á Íslandi og í Sviss² eins og tilgreint er í töflu 2 í viðauka D og Sviss³ veita tollaívilnanir fyrir landbúnaðarafurðir sem eru upprunnar á Íslandi og í Noregi eins og tilgreint er í töflu 3 í viðauka D. Ákvæði 15. gr. í viðauka A gilda ekki um vörur sem eru skráðar í III. hluta í viðauka C.
2. Ákvæði IV. kafla um ríkisaðstoð, VI. kafla um samkeppni og XII. kafla um opinber innkaup gilda ekki um landbúnaðarvörur.

9. gr.

I. og II. hluti – Vörur í viðauka C (unnar landbúnaðarafurðir)

1. Til þess að tekið sé tillit til mismunandi verðs á landbúnaðarhráefnum, sem eru notuð í vörur sem tilgreindar eru í I. hluta í viðauka C sem um getur í a-lið 8. gr., útilokar þessi samningur ekki, að því er þessar vörur varðar:
 - a) að fastur tollur sé lagður á innflutning,
 - b) að heimilt sé að gera innlendar verðjöfnunarráðstafanir,
 - c) að ráðstafanir séu gerðar við útflutning.
2. Fastur tollur, sem er lagður á við innflutning vara sem skráðar eru í I. hluta í viðauka C, skal grundvallast á en ekki vera umfram þann mun sem er á verði innanlands og heimsmarkaðsverði á landbúnaðarhráefnum sem notuð eru í umræddar vörur.
3. Aðildarríki skal ekki, með viðeigandi tilliti til ákvæða í 2. mgr., veita vörum, sem eru skráðar í I. eða II. hluta í viðauka C og eru fluttar inn frá yfirráðasvæði annars aðildarríkis, lakari meðferð en það veitir innflutningi frá yfirráðasvæði Evrópubandalagsins eða öðrum fríværslunaraðilum.
4. Aðildarríkin skulu tilkynna hvert öðru um allar breytingar á meðferð sem Evrópubandalagið eða annar fríværslunaraðili nýtur fyrir framleiðsluvörur sem eru skráðar í I. eða II. hluta í viðauka C.

10. gr.

Fiskur og aðrar sjávarafurðir

Beita skal ákvæðum þessa samnings í tengslum við fisk og aðrar sjávarafurðir.

11. gr.

Sáðvörur og lífrænn landbúnaður

1. Í viðauka E er að finna sérreglur um sáðvörur.
2. Í viðauka F er að finna sérreglur um lífrænan landbúnað.

12. gr.

Ráðstafanir um hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna

Ákvæði í viðauka G eiga við um réttindi og skyldur aðildarríkjanna að því er varðar ráðstafanir um hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna.

¹ Gildir einnig um Furstadæmið Liechtenstein á meðan samningur við Sviss um tollabandalag frá 29. mars 1923 er í gildi.

² Gildir einnig um Furstadæmið Liechtenstein á meðan samningur við Sviss um tollabandalag frá 29. mars 1923 er í gildi.

³ Gildir einnig um Furstadæmið Liechtenstein á meðan samningur við Sviss um tollabandalag frá 29. mars 1923 er í gildi.

13. gr.

Undantekningar

Ákvæði 7. gr. koma ekki í veg fyrir að leggja megi bann við eða takmarka innflutning, útflutning eða umflutning vöru sem réttlætist af almennu siðgæði, allsherjarreglu eða almannaöryggi, verndun lífs og heilsu manna eða dýra, gróður- eða umhverfisvernd, verndun þjóðarverðmæta er hafa listrænt, sögulegt eða fornfræðilegt gildi eða verndun eignaréttinda á sviði iðnaðar og viðskipta. Slíkt bann eða takmarkanir mega þó ekki leiða til geðþóttabundinnar mismununar eða til þess að duldar takmarkanir séu lagðar á viðskipti milli aðildarríkjanna.

III. KAFLI: TÆKNILEGAR VIÐSKIPTAHINDRANIR

14. gr.

Tilkynnt um drög að tæknilegum reglum

1. Aðildarríkin skulu tilkynna ráðinu um leið og gerlegt er um öll drög að tæknilegum reglum eða breytingar á þeim.
2. Í viðauka H er að finna ákvæði um málsmeðferð við tilkynningar.

15. gr.

Gagnkvæm viðurkenning með tilliti til samræmismats

Með fyrirvara um 7. gr. viðurkenna Sviss annars vegar og Ísland, Liechtenstein og Noregur hins vegar, í samræmi við viðauka I og með gagnkvæmum hætti, skýrslur, vottorð, leyfi, samræmismerki og yfirlýsingar framleiðanda um samræmi.

IV. KAFLI: RÍKISAÐSTOÐ

16. gr.

Ríkisaðstoð

1. Farið skal með réttindi og skyldur aðildarríkjanna að því er varðar ríkisaðstoð í samræmi við XVI. gr. GATT-samningsins frá 1994 og samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar (WTO) um styrki og jöfnunarráðstafanir, sem eru tekin upp í og eru hluti samningsins, nema kveðið sé á um annað í viðauka Q.
2. Aðildarríkin skulu ekki beita jöfnunarráðstöfunum, eins og kveðið er á um í V. hluta í WTO-samningnum um styrki og jöfnunarráðstafanir, gagnvart öðru aðildarríki í samræmi við 36. gr.
3. Aðildarríkin skulu endurskoða gildissvið þessa kafla með það í huga að láta verklagsreglur um ríkisaðstoð ná til þjónustustarfsemi að teknu tilliti til alþjóðlegrar þróunar á þessu sviði. Þessi endurskoðun skal fara fram á árs fresti.

V. KAFLI: OPINBER FYRIRTÆKI OG EINKASALA

17. gr.

Opinber fyrirtæki og einkasala

1. Aðildarríkin skulu sjá til þess að opinber fyrirtæki láti vera að beita
 - a) ráðstöfunum, sem hafa í för með sér vernd fyrir innlenda framleiðslu og brytu í bága við samninginn, ef þær væru framkvæmdar með tollum eða gjöldum, sem hafa samsvarandi áhrif, magntakmörkunum eða ríkisaðstoð, eða
 - b) misrétti í viðskiptum vegna þjóðernis að því leyti sem það spillir þeim ávinningi sem vænta má að leiði af því að tollar og magntakmarkanir eru afnumin í viðskiptum milli aðildarríkjanna eða því að slíkir tollar eða magntakmarkanir eru ekki fyrir hendi.
2. Að því er þessa grein varðar merkir „opinbert fyrirtæki“ ríkisstofnanir, svæðis- eða staðaryfirvöld, opinber fyrirtæki og hver önnur sú stofnun, þar sem aðildarríki stjórnar eða hefur varanleg áhrif á innflutning frá eða útflutning til yfirráðasvæðis aðildarríkis, samkvæmt lögum eða venju.
3. Ákvæði 1. mgr. 18. gr. skulu einnig gilda um starfsemi opinberra fyrirtækja og fyrirtækja sem njóta sér- eða einkaréttinda er aðildarríkin hafa veitt þeim, en beiting ákvæðanna má þó ekki hindra, að lögum eða í raun, framkvæmd opinberra verkefna sem þeim eru fengin.
4. Ákvæði 3. mgr. gilda um viðauka Q. Aðildarríkin skulu endurskoða gildissvið þessa kafla með það í huga að láta verklagsreglurnar ná til annarrar þjónustustarfsemi að teknu tilliti til alþjóðlegrar þróunar á þessu sviði. Þessi endurskoðun skal fara fram á árs fresti.
5. Aðildarríkin skulu sjá til þess að ekki séu teknir upp starfshættir sem lýst er í 1. mgr. þessarar greinar.
6. Ef aðildarríkin hafa ekki nægilegt lagalegt vald til þess að stýra í þessu efni starfsemi svæðis- eða staðaryfirvalda, eða fyrirtækja undir þeirra stjórn, skulu þau engu að síður reyna að sjá til þess að þessi yfirvöld eða fyrirtæki hlíti ákvæðum þessara greinar.

VI. KAFLI: SAMKEPPNISREGLUR

18. gr.

Samkeppni

1. Aðildarríkin eru þeirrar skoðunar að eftirfarandi viðskiptahættir séu ósamrýmanlegir samningi þessum að svo miklu leyti sem þeir spilla þeim ávinningi sem búist er við að leiði af honum:
 - a) samningar milli fyrirtækja, ákvarðanir samtaka fyrirtækja og samstilltir viðskiptahættir fyrirtækja sem hafa það að markmiði eða leiða til útilokunar, takmörkunar eða röskunar samkeppni,
 - b) misnotkun eins eða fleiri fyrirtækja á markaðsráðandi aðstöðu á yfirráðasvæðum aðildarríkjanna eða á verulegum hluta þeirra.

2. Líti aðildarríki svo á að tilteknir viðskiptahættir séu ósamrýmanlegir þessari grein getur það farið fram á samráðsfund í samræmi við málsmeðferðina sem sett er fram í 47. gr. og er því heimilt að gera viðeigandi ráðstafanir með þeim skilyrðum, sem eru sett fram í 2. mgr. 40. gr., til þess að leysa þá erfiðleika sem þessir viðskiptahættir hafa í för með sér.

VII. KAFLI: HUGVERKAVERND

19. gr.

- Aðildarríkjunum ber að gera ráðstafanir til að veita og tryggja nægilega og árangursríka vernd hugverkaréttinda, þar með taldar ráðstafanir til að vernda þessi réttindi gegn brotum, eftirlíkingu og ólöglegri nýtingu, í samræmi við ákvæði þessarar greinar, viðauka J við þennan samning og alþjóðasamninga sem um getur í honum.
- Aðildarríkin skulu ekki veita ríkisborgurum annarra aðildarríkja lakari kjör en þau veita eigin ríkisborgurum. Undanþágur frá þessari skyldu skulu veittar í samræmi við efnisleg ákvæði 3. gr. samnings Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um hugverkarétt í viðskiptum (TRIPS-samningsins).
- Aðildarríkin skulu ekki veita ríkisborgurum annarra aðildarríkja lakari meðferð en veitt er ríkisborgurum annarra ríkja. Undanþágur frá þessari skyldu skulu veittar í samræmi við efnisleg ákvæði TRIPS-samningsins, einkum 4. og 5. gr.
- Aðildarríkin samþykkja, að beiðni samningsríkis, að endurskoða ákvæði um vernd hugverkaréttinda með það í huga að auka þessa vernd enn frekar og forðast eða ráða bót á röskun í viðskiptum sem stafar af verndun hugverkaréttinda eins og hún er núna.

VIII. KAFLI: FRELSI FÓLKS TIL FLUTNINGA

20. gr.

Flutningar fólks

- Aðildarríkin skulu tryggja, sín á milli, frelsi fólks til flutninga í samræmi við ákvæði í viðauka K og í bókun við hann um frelsi fólks til flutninga milli Liechtenstein og Sviss.
- Markmið þessarar greinar, til hagsbóta fyrir ríkisborgara aðildarríkjanna, skulu vera eftirfarandi:
 - að veita þeim rétt til komu, búsetu og atvinnu sem launþegar eða sjálfstætt starfandi einstaklingar og rétt til dvalar á yfirráðasvæði aðildarríkjanna,
 - að auðvelda þjónustustarfsemi á yfirráðasvæði aðildarríkjanna og einkum að auka frelsi til að veita þjónustu til skamms tíma,
 - að veita þeim sem starfa ekki í gistiríkinu rétt til komu og búsetu á yfirráðasvæði aðildarríkjanna,
 - að veita þeim sömu lífs-, starfs- og atvinnuskilyrði og ríkisborgarar njóta.

21. gr.

Samræming almannatryggingakerfa

Til þess að greiða fyrir frelsi fólks til flutninga skulu aðildarríkin, í samræmi við 2. viðbæti í viðauka K og bókun við hann um frelsi fólks til flutninga milli Liechtenstein og Sviss, gera ráð fyrir samræmingu almannatryggingakerfa einkum með það að markmiði:

- að tryggja jafna meðferð,
- að ákvarða hvaða löggjöf skuli gilda,
- að leggja saman, með það að markmiði að öðlast og viðhalda rétti til bóta og útreiknings á bótafjárhæð, öll tímabil sem tillit er tekið til samkvæmt innlendra löggjöf í viðkomandi ríkjum,
- að greiða bætur til þeirra sem eru búsettir á yfirráðasvæðum aðildarríkjanna,
- að stuðla að gagnkvæmri aðstoð og samvinnu yfirvalda og stofnanna í stjórnsýslumálum.

22. gr.

Gagnkvæm viðurkenning á menntun og hæfi

Aðildarríkin skulu, í því skyni að auðvelda ríkisborgurum aðildarríkjanna að hefja og stunda störf sem launþegar og sjálfstætt starfandi einstaklingar, gera nauðsynlegar ráðstafanir, sem tíundaðar eru í 3. viðbæti við viðauka K og bókun við hann um frelsi fólks til flutninga milli Liechtenstein og Sviss, til að viðurkenna með gagnkvæmum hætti prófskírteini, vottorð og annan vitnisburð um formlega menntun og hæfi og samræma ákvæði sem mælt er fyrir um í lögum og stjórnsýslufyrirmælum aðildarríkjanna að því er varðar rétt launþega og sjálfstætt starfandi einstaklinga til að hefja og stunda störf.

IX. KAFLI: FJÁRFESTINGAR

I. þáttur: Stofnsetning

23. gr.

Meginreglur og gildissvið

1. Innan ramma og með fyrirvara um ákvæði þessa samnings skulu engar takmarkanir vera á rétti til að setja á stofn félög eða fyrirtæki í samræmi við lög aðildarríkis og hafa skráða skrifstofu, yfirstjórn eða aðalstarfsstöð á yfirráðasvæði aðildarríkjanna. Hið sama gildir um rétt félaga eða fyrirtækja aðildarríkis, sem hafa staðfestu á yfirráðasvæði annars aðildarríkis, til að setja á stofn umboð, útibú eða dótturfyrirtæki.

Staðfesturéttur felur í sér rétt til að stofna, eignast og reka fyrirtæki, einkum félög eða fyrirtæki í skilningi 2. mgr., með þeim skilyrðum sem gilda í því aðildarríki þar sem staðfestan er fengin, þó með fyrirvara um ákvæðin hér á eftir.

2. Í þessum kafla merkir:

- a) „dótturfyrirtæki“: fyrirtæki sem móðurfyrirtækið stýrir í raun,
- b) „félög eða fyrirtæki“: félög eða fyrirtæki stofnuð á grundvelli einkamálaréttar eða verslunarréttar, þar með talin samvinnufélög, svo og aðrar lögpersónur sem líta allsherjarrétti eða einkamálarétti, þó að frátöldum þeim sem eru ekki rekin í hagnaðarskyni; til þess unnt sé að líta á félag eða fyrirtæki sem slíkt í aðildarríki verður það að hafa raunveruleg og viðvarandi tengsl við efnahagslíf í því aðildarríki.
3. Í viðaukum L til O er að finna sérákvæði og undanþágur varðandi staðfesturéttinn. Aðildarríkin skulu leitast við að hætta smám saman hvers konar mismunum sem þau viðhalda í samræmi við viðauka L til O. Aðildarríkin samþykkja að endurskoða þetta ákvæði, þar með talið viðaukana, innan tveggja ára frá gildistöku samningsins um breytingu á samningnum um stofnun Fríverslunarsamtaka Evrópu frá 21. júní 2001 með það fyrir augum að draga úr og afnema að lokum þær takmarkanir sem eru enn fyrir hendi.
4. Aðildarríki skal ekki samþykkja, frá gildistöku samningsins um breytingu á samningnum um stofnun Fríverslunarsamtaka Evrópu frá 21. júní 2001, ráðstafanir sem fela í sér mismunum eða frekari mismunum að því er varðar stofnun og starfsemi félaga eða fyrirtækja annars aðildarríkis borið saman við þá meðferð sem félög eða fyrirtæki þess sjálfs njóta.
5. Að því er varðar aðildarríki, sem njóta undanþágu í viðaukum L til O, skulu þau veita félögum eða fyrirtækjum annars aðildarríkis eigi lakari meðferð en veitt er félögum eða fyrirtækjum þriðju aðila annarra en Evrópubandalagsins. Aðildarríkin skuldbinda sig enn fremur til að veita hvert öðru, með gagnkvæmum hætti, þann ávinning sem er að finna í nýjum samningum milli aðildarríkis og Evrópubandalagsins, með fyrirvara um ákvörðun ráðsins.
6. Ákvæði 35. gr. og viðauka P og Q skulu gilda um staðfesturétt á sviði flutninga á vegum, járnbrautum og í lofti, með fyrirvara um sérákvæði og undanþágur í viðaukum L og M.
7. Ákvæði 20. gr., viðauka K og bókun við hann um frelsi fólks til flutninga milli Liechtenstein og Sviss skulu gilda um staðfesturétt einstaklinga.

24. gr.

Innlend meðferð

1. Innan gildissviðs þessa kafla og með fyrirvara um sérákvæði sem þar er finna:
- a) skulu aðildarríkin veita hvert öðru ekki lakari meðferð en þau veita innlendum félögum eða fyrirtækjum,
- b) er aðildarríki heimilt að setja reglur um stofnun og starfsemi félaga eða fyrirtækja að því tilskildu að þessar reglur feli ekki í sér mismunum gagnvart félögum eða fyrirtækjum annarra aðildarríkja borið saman við innlend félög eða fyrirtæki.
2. Ákvæði þessarar greinar koma ekki í veg fyrir beitingu aðildarríkis á tilteknum reglum varðandi stofnun og starfsemi útibúa og umboðsskrifstofa félaga annars aðildarríkis, sem eru ekki skráð á yfirráðasvæði fyrstnefnda aðildarríkisins, sem unnt er að réttlæta á grundvelli lagalegs eða tæknilegs mismunar á slíkum útibúum og umboðsskrifstofum annars vegar og útibúum og umboðsskrifstofum sem eru skráð á yfirráðasvæði þess hins vegar. Ekki skal ganga lengra í að veita mismunandi meðferð en brýna nauðsyn ber til vegna lagalegs eða tæknilegs mismunar.

25. gr.

Regla um fjármálamarkaðinn

1. Að því er lýtur að fjármálaþjónustu kemur þessi kafli ekki í veg fyrir rétt aðildarríkjanna til að samþykkja nauðsynlegar varúðarráðstafanir til að tryggja vernd fjárfesta, innistæðueigenda, skírteinishafa eða einstaklinga sem hafa sett fjármuni í vörslu þeirra eða til að tryggja áreiðanleika og stöðugleika fjármálakerfisins. Þessar ráðstafanir skulu í engu mismuna félögum eða fyrirtækjum hinna aðildarríkjanna ef miðað er við félög eða fyrirtæki aðildarríkisins sjálfs.
2. Ekkert í þessum kafla ber að túlka þannig að þess sé krafist að aðili láti í té upplýsingar sem varða málefni og reikninga einstakra viðskiptamanna eða upplýsingar um trúnaðarmál eða eignarhluti sem opinberar stofnanir hafa vitneskju um.

26. gr.

Viðurkenning

1. Aðildarríki er heimilt að ganga frá samningi eða fyrirkomulagi við tiltekið ríki um viðurkenningu staðla, viðmiðanir um veitingu heimilda, leyfa eða skírteina þjónustuveitenda og skal það þá veita öðrum aðildarríkjum næg tækifæri til að semja um aðild að slíkum samningi eða fyrirkomulagi eða til að gera sambærilega samninga.
2. Ef aðildarríki veitir viðurkenningu, eins og kveðið er á um í 1. mgr., einhliða skal það gefa öðrum aðildarríkjum næg tækifæri til að sýna fram á að rétt sé að viðurkenna fengna reynslu, leyfi eða skírteini eða að kröfur hafi verið uppfylltar á yfirráðasvæði þeirra.
3. Aðili skal ekki veita viðurkenningu með þeim hætti að hann mismuni löndum þegar hann beitir stöðlum sínum eða viðmiðunum um veitingu heimilda, leyfa eða skírteina til handa þjónustuveitendum né með þeim hætti að það skapi duldar takmarkanir í þjónustuviðskiptum.

27. gr.

Undantekningar

1. Ákvæði þessa kafla gilda ekki, að því er aðildarríki varðar, um starfsemi er tengist meðferð opinbers valds í því aðildarríki, jafnvel þótt það sé óreglubundið.

2. Ákvæði þessa kafla og ráðstafanir sem eru gerðar á grundvelli þeirra skulu ekki hafa áhrif á beitingu ákvæða sem mælt er fyrir um í lögum eða stjórnáskilum erlendrar félaga eða fyrirtækja á grundvelli allsherjarreglu, almannaöryggis, almannaheilbrigðis eða vegna umhverfisins.

3. Að því tilskildu að þessum ráðstöfunum sé ekki beitt með þeim hætti að í þeim felist geðþóttabundin eða óréttlætanagerleg mismunur milli ríkja, þar sem samsvarandi aðstæður eru fyrir hendi eða duldar takmarkanir í þjónustuviðskiptum, kemur ekkert í þessum samningi í veg fyrir að aðildarríki samþykki eða framfylgi ráðstöfunum sem eru:

- a) ekki í samræmi við 24. gr., að því tilskildu að þegar annarri ólíkri meðferð er beitt sé miðað að því að tryggja sanngjarnar eða skilvirkar álögur⁴ og innheimtu beinna skatta að því er varðar þjónustu eða þjónustuveitendur annarra aðildarríkja,
- b) ekki í samræmi við 5. mgr. 23. gr., að því tilskildu að önnur ólík meðferð sé til komin vegna samnings til að koma í veg fyrir tvísköttun eða ákvæða til að komast hjá tvísköttun í öðrum alþjóðlegum samningi eða fyrirkomulagi sem aðildarríkið er bundið af.

II. Þáttur: Fjármagnsflutningar

28. gr.

1. Innan ramma þessa kafla skulu engar takmarkanir vera á fjármagnsflutningum milli aðildarríkjana er tengjast stofnun félags eða fyrirtækis aðildarríkis á yfirráðasvæði annars aðildarríkis.

2. Tryggja skal fjármagnsflutninga, er tengjast ekki stofnun milli aðildarríkjana, í samræmi við alþjóðasamninga sem þau eiga aðild að.

3. Aðildarríkin samþykkja að endurskoða núverandi ákvæði innan tveggja ára frá gildistöku samningsins um breytingu á samningnum um stofnun Fríverslunarsamtaka Evrópu frá 21. júní 2001 með það í huga að vikka gildissvið og afnema að lokum þær takmarkanir sem eru enn fyrir hendi varðandi fjármagnsflutninga.

X. KAFLI: ÞJÓNUSTUVIÐSKIPTI

29. gr.

Meginreglur og gildissvið

1. Innan ramma og með fyrirvara um ákvæði þessa samnings skulu engar takmarkanir vera á rétti einstaklinga, félaga eða fyrirtækis aðildarríkjana til að veita þjónustu á yfirráðasvæði aðildarríkjana hafi þau öðlast staðfestu í aðildarríki öðru en því þar sem veita á einstaklingum, félögum eða fyrirtækjum þjónustuna.

2. Að því er þennan kafla varðar telst „þjónusta“ vera þjónusta sem er allajafna veitt gegn þóknun:

- a) frá yfirráðasvæði aðildarríkis á yfirráðasvæði annars aðildarríkis,
- b) á yfirráðasvæði aðildarríkis til neytanda þjónustu í öðru aðildarríki í samræmi við 7. mgr. hér á eftir,
- c) af hálfu þjónustuveitanda aðildarríkis með nærveru einstaklinga þess aðildarríkis á yfirráðasvæði annars aðildarríkis í samræmi við 7. mgr. hér á eftir.

3. Í viðaukum L til O er að finna sérákvæði og undanþágur varðandi réttinn til að veita þjónustu. Aðildarríkin skulu leitast við að hætta smám saman hvers konar mismunum sem þau viðhalda í samræmi við viðauka L til O. Aðildarríkin samþykkja að endurskoða þetta ákvæði, þar með talið viðaukana, innan tveggja ára frá gildistöku samningsins um breytingu á samningnum um stofnun Fríverslunarsamtaka Evrópu frá 21. júní 2001 með það fyrir augum að draga úr og afnema að lokum þær takmarkanir sem eru enn fyrir hendi.

4. Aðildarríki skal ekki samþykkja, frá gildistöku samningsins um breytingu á samningnum um stofnun Fríverslunarsamtaka Evrópu frá 21. júní 2001, ráðstafanir sem fela í sér mismunum eða frekari mismunum að því er varðar þjónustu eða þjónustuveitendur annars aðildarríkis borið saman við þá meðferð sem samsvarandi þjónusta eða þjónustuveitendur þess sjálfs njóta.

5. Að því er varðar aðildarríki, sem njóta undanþágu í viðaukum L til O, skulu þau veita vegna þjónustu eða þjónustuveitenda annars aðildarríkis eigi lakari meðferð en veitt er vegna samsvarandi þjónustu eða þjónustuveitendur þriðju aðila annarra en Evrópubandalagsins. Aðildarríkin skuldbinda sig enn fremur til að veita hvert öðru, með gagnkvæmum hætti, þann ávinning sem er að finna í nýjum samningum milli aðildarríkis og Evrópubandalagsins, með fyrirvara um ákvörðun ráðsins.

6. Ákvæði 35. gr. og viðauka P og Q skulu gilda um réttinn til að veita þjónustu á sviði flutninga á vegum, járnbrautum og í lofti, með fyrirvara um sérákvæði og undanþágur í viðauka M.

⁴ Ráðstafanir sem miða að því að tryggja sanngjarnar eða skilvirkar álögur eða innheimtu beinna skatta taka til ráðstafana sem aðildarríki gerir samkvæmt skattakerfi sínu og:

- i) gilda um þjónustuveitendur, sem eru ekki búsettir í landinu, til viðurkenningar á þeirri staðreynd að skattskylda þeirra sem eru ekki búsettir í landinu er ákvörðuð með hliðsjón af skattskyldum hlutum sem eru upprunnir eða staðsettir á yfirráðasvæði aðildarríkisins, eða
- ii) gilda um þá sem ekki eru búsettir í landinu til að tryggja álagningu eða innheimtu skatta á yfirráðasvæði aðildarríkja, eða
- iii) gilda um þá sem eru ekki búsettir í landinu eða þá sem þar eru búsettir til að koma í veg fyrir undandrätt frá sköttum eða skattsvik, þar á meðal fullnusturáðstafanir, eða
- iv) gilda um neytendur þjónustu, sem er veitt á eða frá yfirráðasvæði annars aðildarríkis, til að tryggja að skattar af starfsemi, sem er upprunnin á yfirráðasvæði aðildarríkis, verði lagðir á eða innheimtir af slíkum neytendum, eða
- v) greina þjónustuveitendur, sem greiða skatt af hlutum sem eru skattskyldir á alþjóðavettvangi, frá öðrum þjónustuveitendum með því að viðurkenna eðlismun á skattstofni þeirra, eða
- vi) ákvarða, úthluta eða skipta tekjum, hagnaði, ágóða, tapi, frádrætti eða inneign einstaklinga eða útibúa í landinu eða milli tengdra einstaklinga eða útibúa sama einstaklings, til að vernda skattstofn aðildarríkisins.

Skattaheiti eða hugtök í a-lið 3. mgr. 27. gr. og í þessari neðanmálsgrein eru ákvörðuð í samræmi við skattaskilgreiningar og hugtök, eða jafngildar eða svipaðar skilgreiningar og hugtök, samkvæmt landslögum aðildarríkisins sem gerir ráðstafanirnar.

7. Ákvæði 20. gr., viðauka K og bókun við hann um frelsi fólks til flutninga milli Liechtenstein og Sviss skulu gilda um rétt einstaklinga, eins og kveðið er á um b- og c-lið 2. mgr., til að veita og njóta þjónustu í samræmi við meginreglurnar sem eru tífundaðar hér á eftir.

30. gr.

Innlend meðferð

Innan gildissviðs þessa kafla og með fyrirvara um sérákvæði sem þar er finna:

- a) skulu aðildarríkin veita hvert öðru ekki lakari meðferð en þau veita innlendum einstaklingum, félögum eða fyrirtækjum er veita þjónustu,
- b) er aðildarríki heimilt að setja reglur um þjónustustarfsemi að því tilskildu að þessar reglur feli ekki í sér mismunun gagnvart einstaklingum, félögum eða fyrirtækjum annarra aðildarríkja borið saman við innlenda einstaklinga, félög eða fyrirtæki.

31. gr.

Regla um fjármálamarkaðinn

1. Að því er lýtur að fjármálaþjónusta kemur þessi kafli ekki í veg fyrir rétt aðildarríkjanna til að samþykka nauðsynlegar varúðarráðstafanir til að tryggja vernd fjárfesta, innistæðueigenda, skíreinishafa eða einstaklinga sem hafa sett fjármuni í vörslu þeirra eða til að tryggja áreiðanleika og stöðugleika fjármálakerfisins. Þessar ráðstafanir skulu í engu mismuna félögum eða fyrirtækjum hinna aðildarríkjanna ef miðað er við félög eða fyrirtæki aðildarríkisins sjálfs.
2. Ekkert í þessum kafla ber að túlka þannig að þess sé krafist að aðili láti í té upplýsingar sem varða málefni og reikninga einstakra viðskiptamanna eða upplýsingar um trúnaðarmál eða eignarhluti sem opinberar stofnanir hafa vitneskju um.

32. gr.

Viðurkenning

1. Ákvæði 22. gr., viðauka K og bókun við hann um frelsi fólks til flutninga milli Liechtenstein og Sviss skulu gilda um gagnkvæma viðurkenningu á prófskírteinum, vottorðum og öðrum vitnisburði um formlega menntun og hæfi og samræmingu ákvæða sem mælt er fyrir um í lögum og stjórnáskilum aðildarríkjanna að því er varðar rétt einstaklinga til að hefja og stunda störf.
2. Aðildarríki er heimilt að ganga frá samningi eða fyrirkomulagi við tiltekið ríki um viðurkenningu staðla, viðmiðanir um veitingu heimilda, leyfa eða skírteina þjónustuveitenda og skal það þá veita öðrum aðildarríkjum næg tækifæri til að semja um aðild að slíkum samningi eða fyrirkomulagi eða til að gera sambærilega samninga.
3. Ef aðildarríki veitir viðurkenningu, eins og kveðið er á um í 2. mgr., einhliða skal það gefa öðrum aðildarríkjum næg tækifæri til að sýna fram á að rétt sé að viðurkenna fengna reynslu, leyfi eða skírteini eða að kröfur hafi verið uppfylltar á yfirráðasvæði þeirra.
4. Aðili skal ekki veita viðurkenningu með þeim hætti að hann mismuni löndum þegar hann beitir stöðlum sínum eða viðmiðunum um veitingu heimilda, leyfa eða skírteina til handa þjónustuveitendum né með þeim hætti að það skapi duldar takmarkanir í þjónustuviðskiptum.

33. gr.

Undantekningar

1. Ákvæði þessa kafla gilda ekki, að því er aðildarríki varðar, um starfsemi er tengist meðferð opinbers valds í því aðildarríki, jafnvel þótt það sé óreglubundið.
2. Ákvæði þessa kafla og ráðstafanir sem eru gerðar á grundvelli þeirra skulu ekki hafa áhrif á beitingu ákvæða sem mælt er fyrir um í lögum eða stjórnáskilum er kveða á um sérstaka meðhöndlum erlendra félaga eða fyrirtækja á grundvelli allsherjarreglu, almannaöryggis, almannaheilbrigðis eða vegna umhverfisins.
3. Að því tilskildu að þessum ráðstöfunum sé ekki beitt með þeim hætti að í þeim felist geðþóttabundin eða óréttlæt看anleg mismunun milli ríkja þar sem samvarandi aðstæður eru fyrir hendi eða duldar takmarkanir í þjónustuviðskiptum kemur ekkert í þessum samningi í veg fyrir að aðildarríki samþykki eða framfylgi ráðstöfunum sem eru:
 - a) ekki í samræmi við 30. gr., að því tilskildu að þegar annari ólíkri meðferð er beitt sé miðað að því að tryggja sanngjarnar eða skilvirkar álögur⁵ og innheimtu beinna skatta að því er varðar þjónustu eða þjónustuveitendur annarra aðildarríkja,

⁵ Ráðstafanir sem miða að því að tryggja sanngjarnar eða skilvirkar álögur eða innheimtu beinna skatta taka til ráðstafana sem aðildarríki gerir samkvæmt skattakerfi sínu og:

- i) gilda um þjónustuveitendur, sem eru ekki búsettir í landinu, til viðurkenningar á þeirri staðreynd að skattskylda þeirra sem eru ekki búsettir í landinu er ákvörðuð með hliðsjón af skattskyldum hlutum sem eru upprunnir eða staðsettir á yfirráðasvæði aðildarríkisins, eða
- ii) gilda um þá sem ekki eru búsettir í landinu til að tryggja álagningu eða innheimtu skatta á yfirráðasvæði aðildarríkja, eða
- iii) gilda um þá sem eru ekki búsettir í landinu eða þá sem þar eru búsettir til að koma í veg fyrir undandrätt frá sköttum eða skattsvik, þar á meðal fullnusturáðstafanir, eða
- iv) gilda um neytendur þjónustu, sem er veitt á eða frá yfirráðasvæði annars aðildarríkis, til að tryggja að skattar af starfsemi, sem er upprunnin á yfirráðasvæði aðildarríkis, verði lagðir á eða innheimtir af slíkum neytendum, eða
- v) greina þjónustuveitendur, sem greiða skatt af hlutum sem eru skattskyldir á alþjóðavettvangi, frá öðrum þjónustuveitendum með því að viðurkenna eðlismun á skattstofni þeirra, eða

- b) ekki í samræmi við 5. mgr. 29. gr., að því tilskildu að önnur ólík meðferð sé til komin vegna samnings til að koma í veg fyrir tvísköttun eða ákvæða til að komast hjá tvísköttun í öðrum alþjóðlegum samningi eða fyrirkomulagi sem aðildarríkið er bundið af.

34. gr.

Opinber innkaup

Ekkert í þessum kafla skal túlkað á þann hátt að lagðar séu á skuldbindingar með tilliti til opinberra innkaupa.

35. gr.

Flutningar

Aðildarríkin gefa öðrum aðildarríkjum frjálstan aðgang að mörkuðum sínum á sviði farþegaflutninga og vöruflutninga á vegum, járnbrautum og í lofti í samræmi við ákvæðin í viðauka P og Q, eftir því sem við á.

XI. VIÐAUKI: UNDIRBOÐ

36. gr.

Í samskiptum aðildarríkjanna skal ekki beita ráðstöfunum gegn undirboðum, jöfnunartollum og ráðstöfunum gegn ólögætum viðskiptaháttum sem rekja má til þriðju landa.

XII. KAFLI: OPINBER INNKAUP

37. gr.

- Aðildarríkin staðfesta réttindi sín og skyldur samkvæmt samningi Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um opinber innkaup (GPA). Samkvæmt þessum samningi víkka aðildarríkin gildissvið skuldbindinga sinna samkvæmt samningi Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um opinber innkaup með það að markmiði að auka frelsi á mörkuðum fyrir opinber innkaup í samræmi við viðauka R.
- Aðildarríkin skulu í þessu skyni tryggja hvert öðru með gagnsæjum hætti og án mismununar aðgang að mörkuðum sínum fyrir opinber innkaup og sjá til þess að samkeppni verði opin og skilvirk og grundvallist á jafnri meðferð.

XIII. KAFLI: PENINGAGREIÐSLUR

38. gr.

Engar takmarkanir skulu vera á peningagreiðslum er tengjast flutningi fólks á milli aðildarríkjanna svo og á vörum, þjónustu eða fjármagni eins og skilgreint er í 28. gr.

XIV. KAFLI: UNDANTEKNINGAR OG ÖRYGGISRÁÐSTAFANIR

39. gr.

Undantekningar af öryggisástandum

Ekkert í samningi þessum skal hindra aðildarríki í að gera ráðstafanir:

- sem það telur nauðsynlegar til að girða fyrir uppljóstrun upplýsinga er telst vera andstæð mikilvægum öryggishagsmunum þess,
- sem snerta framleiðslu á eða viðskipti með vopn, skotfæri og hergögn eða aðrar framleiðsluvörur eða þjónustu, nauðsynlegar til varna, eða varða rannsóknir, þróun eða framleiðslu, nauðsynlega til varna, enda raski þessar ráðstafanir ekki samkeppnis skilyrðum hvað varðar framleiðsluvörur eða þjónustu sem eru ekki sérstaklega ætlaðar til hernaðarþarfa,
- sem það telur nauðsynlegar vegna eigin öryggis þegar alvarlegar innanlandserjur ógna lögum og reglu, stríð geisar eða alvarleg spenna ríkir í alþjóðamálum, sem leitt gæti til styrjaldar, eða til að uppfylla skyldur sem það hefur tekið á sig til að gæta friðar og alþjóðaöryggis.

Öryggisráðstafanir

40. gr.

- Ef hættu er á alvarlegum efnahagslegum eða þjóðfélagslegum erfiðleikum eða erfiðleikum í umhverfismálum að því er varðar sérstakar atvinnugreinar eða sérstök svæði, sem líklegt er að verði viðvarandi, getur aðildarríki gripið einhliða til viðeigandi ráðstafana með þeim skilyrðum og á þann hátt sem mælt er fyrir um í 41. gr.
- Slíkar öryggisráðstafanir skulu vera takmarkaðar, að því er varðar umfang og gildistíma, við það sem telst bráðnauðsynlegt til þess að ráða bót á ástandinu. Þær ráðstafanir skulu helst gerðar sem raska minnst framkvæmd samnings þessa.
- Öryggisráðstafanirnar skulu gilda gagnvart öllum aðildarríkjunum.
- Þessi grein er með fyrirvara um beitingu sérstakra öryggisákvæða sem eru tíunduð í viðaukunum við þennan samning eða sérstakra öryggisráðstafana í samræmi við 5. gr. samnings Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um landbúnað.

41. gr.

vi) ákvarða, úthluta eða skipta tekjum, hagnaði, ágóða, tapi, frádrætti eða inneign einstaklinga eða útibúa í landinu eða milli tengdra einstaklinga eða útibúa sama einstaklings, til að vernda skattstofn aðildarríkisins. Skattaheiti eða hugtök í a-lið 3. mgr. 27. gr. og í þessari neðanmálsgrein eru ákvörðuð í samræmi við skattaskilgreiningar og hugtök, eða jafngildar eða svipaðar skilgreiningar og hugtök, samkvæmt landslögum aðildarríkisins sem gerir ráðstafanirnar.

1. Aðildarríki sem hyggst grípa til öryggisráðstafana í samræmi við 40. gr. skal tilkynna hinum aðildarríkjunum það án tafar fyrir milligöngu ráðsins og skal veita allar nauðsynlegar upplýsingar.
2. Aðildarríkin skulu tafarlaust bera saman ráð sín í ráðinu með það fyrir augum að finna lausn sem allir aðilar geta vel við unað.
3. Hlutaðeigandi aðildarríki má ekki grípa til öryggisráðstafana fyrr en einum mánuði eftir dagsetningu tilkynningarinnar samkvæmt 1. mgr. nema samráði samkvæmt 2. mgr. hafi verið lokið áður en umræddur frestur var liðinn. Þegar óvenjulegar aðstæður, sem krefjast tafarlausra aðgerða, útiloka könnun fyrir fram getur hlutaðeigandi aðildarríki strax gripið til þeirra verndarráðstafana sem bráðnauðsynlegar teljast til þess að ráða bót á ástandinu.
4. Hlutaðeigandi aðildarríki skal án tafar tilkynna ráðstafanirnar, sem gerðar hafa verið, til ráðsins og veita allar nauðsynlegar upplýsingar.
5. Í ráðinu skal hafa samráð um öryggisráðstafanirnar á þriggja mánaða fresti frá því að gripið er til þeirra með það fyrir augum að fella þær niður fyrir áætluð lok gildistímabilsins eða takmarka umfang þeirra.
Hvert aðildarríki getur hvenær sem er farið fram á það við ráðið að það endurskoði umræddar ráðstafanir.

XV. KAFLI: SAMVINNA UM STEFNU Í EFNAHAGS- OG PENINGAMÁLUM

42. gr.

Aðildarríkin skulu skiptast á skoðunum og upplýsingum um framkvæmd samnings þessa og áhrif samstarfsins á efnahagsstarfsemi og framkvæmd stefnu í efnahags- og peningamálum. Þau geta enn fremur rætt stefnu, ástand og horfur í efnahagsmálum. Þessi skipti á skoðunum og upplýsingum skulu fara fram án nokkurra skuldbindinga.

XVI. KAFLI: STOFNANAÁKVÆÐI

43. gr.

Ráðið

1. Það skal vera skylda ráðsins
 - a) að fara með þau völd og störf sem því eru fengin samkvæmt þessum samningi,
 - b) að ákveða breytingar á þessum samningi í samræmi við ákvæðin í honum,
 - c) að hafa eftirlit með beitingu þessa samnings og fylgjast með framkvæmd hans,
 - d) að kanna hvort frekari ráðstafanir skuli gerðar af hálfu aðildarríkjanna til þess að koma í framkvæmd markmiðum samtakanna,
 - e) að greiða fyrir nánari tengslum við önnur ríki og ríkjasambönd,
 - f) að leitast við að stofna til þeirra samskipta við aðrar alþjóðastofnanir sem geta stuðlað að því að markmiðum samtakanna verði náð,
 - g) að gera viðskipta- og samstarfssamninga milli aðildarríkjanna og annarra ríkja, ríkjasambanda eða alþjóðastofnana,
 - h) að leitast við að leysa deilumál sem upp kunna að koma í tengslum við túlkun eða beitingu þessa samnings, og
 - i) að taka til umfjöllunar hvert það málefni sem haft gæti áhrif á framkvæmd þessa samnings.
2. Hvert aðildarríki skal eiga fulltrúa í ráðinu og fara með eitt atkvæði.
3. Ráðið getur ákveðið að koma á fót þeim stofnunum, nefndum og öðrum aðilum sem það telur nauðsynlegt til aðstoðar við að framkvæma hlutverk þess. Í viðauka S er að finna skrá yfir þessar stofnanir, nefndir og aðra aðila.
4. Við framkvæmd skyldustarfa sinna samkvæmt þessari grein getur ráðið tekið ákvarðanir sem skulu vera bindandi fyrir öll aðildarríkin og beint tillögum til aðildarríkjanna.
5. Ákvarðanir og tillögur ráðsins skulu gerðar samhljóða nema að því leyti sem öðruvísi er ákveðið í samningi þessum. Ákvarðanir og tillögur teljast samþykktar samhljóða nema eitthvert aðildarríkið greiði þeim móttakvæði. Ákvarðanir og tillögur, sem afgreiða þarf með meirihlutasamþykki, þarfnast samþykkis þriggja aðildarríkja.
6. Ef fjöldi aðildarríkjanna breytist getur ráðið ákveðið að breyta þeim atkvæðafjölda sem þarf til að samþykkja ákvarðanir og tillögur sem afgreiða skal með meirihlutasamþykki.

44. gr.

Fyrirkomulag á stjórn samtakanna

Ráðið skal taka ákvarðanir í þeim tilgangi sem hér segir:

- a) að ákveða starfsreglur ráðsins og annarra stofnana samtakanna og má þar kveða á um að atriði, er varða málsmeðferð, megi ákvarða með meirihlutasamþykkt,
- b) að gera ráðstafanir um nauðsynlegt skrifstofuhald fyrir samtökin,
- c) að gera þær fjárhagslegu ráðstafanir, sem nauðsynlegar eru vegna kostnaðar við stjórn samtakanna, ákveða eftir hvaða reglum fjárhagsáætlun skuli samin og hvernig kostnaðinum skuli skipt niður á aðildarríkin.

45. gr.

Löghæfi, sérréttindi og undanþágur

1. Það löghæfi og þau sérréttindi og undanþágur, sem aðildarríkin viðurkenna og veita vegna samtakanna, skulu skráð í bókun við þennan samning.
2. Ráðið getur, fyrir hönd samtakanna, gert samning við ríkisstjórn þess ríkis, þar sem aðalstöðvarnar verða staðsettar, um löghæfi, sérréttindi og undanþágur þær sem verða viðurkenndar og veittar í tengslum við samtökin.

XIII. KAFLI: SAMRÁÐ OG LAUSN DEILUMÁLA

46. gr.

Gildissvið

Ákvæði þessa kafla gilda um hvert það málefni er varðar þennan samning, nema kveðið sé á um annað í honum.

47. gr.

Samráð

1. Aðildarríkin skulu ætíð leitast við að ná samkomulagi um túlkun og beitingu þessa samnings og gera sitt ítrasta, á grundvelli samvinnu og samráðs, til að finna lausn, sem allir aðilar geta vel við unað, í málum sem haft gætu áhrif á framkvæmd hans.
2. Aðildarríki er heimilt að leggja fyrir ráðið hvert það málefni er varðar túlkun og beitingu þessa samnings. Veita skal ráðinu allar þær upplýsingar sem gætu komið að gagni við nákvæma rannsókn málsins er miðar að því að finna lausn sem allir aðilar geta vel við unað. Ráðið skal í þessu skyni kanna alla möguleika á að viðhalda góðri framkvæmd samningsins.
3. Ráðið skal koma saman innan 30 daga frá því að beiðni um samráð var veitt móttaka.

48. gr.

Gerðardómur

1. Telji aðildarríki að ráðstöfun, sem annað aðildarríki beitir, brjóti gegn samningnum og finnist ekki lausn á málinu innan 45 daga frá því að samráðsfundur voru haldnir samkvæmt 47. gr. er einu eða fleiri aðildarríkjum, sem koma að deilumálinu, heimilt að vísa málinu til gerðardóms með skriflegri tilkynningu til þess aðildarríkis sem kærundi er beint gegn. Afrit af tilkynningunni skal sent öllum aðildarríkjunum þannig að hvert þeirra um sig geti ákveðið hvort það eigi verulegra hagsmuna að gæta í málinu. Ef fleiri aðildarríki en eitt leggja deiluna í gerðardóm og fleira en eitt aðildarríki tengjast sama máli skal koma á fót einum gerðardómi til að taka deilurnar til umfjöllunar þegar það er gerlegt.
2. Aðildarríki sem á ekki aðild að deilunni skal, þegar það fær í hendur skriflega tilkynningu frá deiluaðilum, eiga rétt á að leggja fram skriflegar athugasemdir fyrir gerðardóminn, fá skriflegar athugasemdir frá deiluaðilum, vera viðstatt alla vitnaleiðslur og gera athugasemdir munnlega.
3. Úrskurðir gerðardómsins eru endanlegir og bindandi fyrir deiluaðila og skal þeim fullnægt án tafar.
4. Í viðauka T er að finna reglur um stofnun og starfsemi gerðardómsins og framkvæmd úrskurða hans.

XVIII. KAFLI: ALMENN ÁKVÆÐI

49. gr.

Skuldbindingar samkvæmt öðrum alþjóðasamningnum

1. Ekkert í þessum samningi leysir aðildarríki undan skuldbindingum sínum samkvæmt samningum við þriðju ríki eða marghliða samningum sem þau eiga aðild að.
2. Þessi samningur er með fyrirvara um þær reglur sem gilda um aðildarríkin samkvæmt samningnum um Evrópska efnahagssvæðið, á grundvelli norrænnar samvinnu og innan svæðisbandalags Sviss og Liechtenstein.

50. gr.

Réttindi og skyldur aðildarríkjanna

Aðildarríkin skulu gera allar almennar eða sérstakar ráðstafanir til að tryggja að staðið verði við þær skuldbindingar sem af samningi þessum leiðir. Þau skulu ekki gera neinara ráðstafanir sem geta teft markmiðum þessa samnings í tvísýnu.

51. gr.

Gagnsæi

1. Aðildarríkin skulu birta lög sín eða veita almenningi aðgang með öðrum hætti að lögum sínum, reglum, málsmeðferð og stjórnsluúrskurðum og dómsúrskurðum sem hafa almenna skírskotun, svo og alþjóðasamningum sem haft gætu áhrif á framkvæmd þessa samnings.
2. Aðildarríkin skulu þegar í stað svara sértækum spurningum og veita hvert öðru upplýsingar, sé þess óskað, um málefni sem um getur í 1. mgr.

52. gr.

Trúnaður

Fulltrúar, sendimenn og sérfræðingar samningsaðila, svo og embættismenn og aðrir starfsmenn samkvæmt samningi þessum, skulu bundnir þagnarskyldu, einnig eftir að þeir láta af störfum, um vitneskju sem á að fara leynt í starfi þeirra, einkum upplýsingar um fyrirtæki, viðskiptatengsl þeirra og kostnaðarþætti.

53. gr.

Viðaukar

1. Viðaukar, viðbætar og bókanir við samning þennan eru óaðskiljanlegur hluti hans.
2. Viðaukar samningsins eru þessir:
Viðauki A Um upprunareglur
Viðauki B Um gagnkvæma aðstoð stjórnvalda í tollamálum
Viðauki C Skrá yfir landbúnaðarvörur og vörur unnar úr hráefni úr landbúnaði, sem um getur í 1. mgr. 8. gr.
Viðauki D Skrá yfir tollaívilnanir á landbúnaðarvörum
Viðauki E Sáðvörur
Viðauki F Lífrænn landbúnaður

Viðauki G Ráðstafanir um hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna
Viðauki H Reglur um tilhögun upplýsingaskipta vegna tæknilegra reglna og reglna um þjónustu í upplýsingasamfélaginu
Viðauki I Gagnkvæm viðurkenning með tilliti til samræmismats
Viðauki J Hugverkaréttindi
Viðauki K Frelsi fólks til flutninga
Viðauki L Fyrirvarar af hálfu Íslands um fjárfestingar og þjónustu
Viðauki M Fyrirvarar af hálfu Liechtenstein um fjárfestingar og þjónustu
Viðauki N Fyrirvarar af hálfu Noregs um fjárfestingar og þjónustu
Viðauki O Fyrirvarar af hálfu Sviss um fjárfestingar og þjónustu
Viðauki P Flutningar á landi
Viðauki Q Flutningar í lofti
Viðauki R Opinber innkaup
Viðauki S Stofnanir, nefndir og aðrir aðilar sem ráðið kemur á fót
Viðauki T Gerðardómur
Viðauki U Skrá um yfirráðasvæði sem 58. gr. á við um.

Ráðið getur ákveðið að breyta ákvæðum þessarar málsgreinar.

3. Ráðið getur ákveðið að breyta viðauka A, C, H, S og T, sem og viðbættum við viðauka E, F, K, P, Q og R, nema kveðið sé á um annað í viðaukunum.
4. Nefndin, sem er komið á fót samkvæmt viðauka I, getur ákveðið að breyta 4. gr. þess viðauka, sem og 1. og 2. viðbæti við hann. Hún skal tilkynna ráðinu um ákvörðun sína.

54. gr.

Fullgilding

1. Undirritunarríkin skulu fullgilda þennan samning. Fullgildingarskjölum skal komið í vörslu ríkisstjórnar Svíþjóðar sem tilkynnir öllum hinum undirritunarríkjunum um það.
2. Ríkisstjórn Noregs gegnir hlutverki vörsluaðila frá 17. nóvember 1995.
3. Ráðið getur ákveðið að breyta ákvæðum þessarar greinar.

55. gr.

Gildistaka

Samningur þessi öðlast gildi þegar öll undirritunarríki hafa komið fullgildingarskjölum sínum til vörslu.

56. gr.

Aðild og þátttaka

1. Sérhvert ríki getur gerst aðili að þessum samningi að því tilskildu að ráðið samþykki aðild þess með þeim skilmálum og skilyrðum sem kunna að verða sett í þeirri ákvörðun. Aðildarskjalinu skal komið í vörslu hjá vörsluaðila sem tilkynnir öllum hinum aðildarríkjunum um það. Þessi samningur öðlast gildi að því er varðar ríkið, sem gerist aðili, á þeim degi sem tilgreindur er í ákvörðuninni.
2. Ráðinu er heimilt að gera samning milli aðildarríkjanna og annars ríkis, sambandsríkja eða alþjóðastofnunar og mynda samtök um hver þau gagnkvæm réttindi og skyldur, sameiginlegar aðgerðir og sérstaka málsmeðferð eftir því sem við á. Leggja skal slíkan samning fyrir aðildarríkin til staðfestingar og öðlast hann gildi að því tilskildu að öll aðildarríkin hafi staðfest hann. Staðfestingarskjölum skal komið í vörslu hjá vörsluaðila sem tilkynnir öllum hinum aðildarríkjunum um það.
3. Ríki, sem gerist aðili að þessum samningi, skal sækja um að gerast samningsaðili að fríverslunarsamningum milli aðildarríkjanna annars vegar og þriðju ríkja, sambandsríkja eða alþjóðastofnana hins vegar.

57. gr.

Uppsögn

1. Aðildarríki er heimilt að segja upp þessum samningi að því tilskildu að það tilkynni það skriflega með 12 mánaða fyrirvara til vörsluaðilans sem tilkynnir hinum aðildarríkjunum um það.
2. Áður en uppsögnin tekur gildi skulu aðildarríkin koma sér saman um viðeigandi fyrirkomulag og sanngjarna skiptingu kostnaðar vegna uppsagnarinnar.

58. gr.

Svæðisbundið gildissvið

Samningur þessi tekur til yfirráðasvæða aðildarríkjanna, nema kveðið sé á um annað í viðauka U.

59. gr.

Breytingar

Breytingar á ákvæðum þessa samnings skulu háðar ákvörðun ráðsins og sendar aðildarríkjunum til staðfestingar í samræmi við kröfur í innlendum lögum þeirra, nema kveðið sé á um annað í þessum samningi. Þær öðlast gildi á fyrsta degi annars mánaðar eftir að staðfestingarskjali hvers aðildarríkis hefur verið komið í vörslu hjá vörsluaðila sem tilkynnir öllum hinum aðildarríkjunum um það.

ÞESSU TIL STAÐFESTU hafa undirritaðir, sem til þess hafa fullt umboð, undirritað samning þennan.

GJÖRT í Stokkhólmi 4. janúar 1960, í einu eintaki á ensku og á frönsku og eru báðir textarnir jafngildir og skal því komið í vörslu ríkisstjórnar Svíþjóðar sem sendir staðfest endurrit til allra annarra undirritunarríkja og inngönguríkja.

BREYTT í Vaduz 12. júní 2001 í einu fullgiltu eintaki á ensku sem skal komið í vörslu ríkisstjórnar Noregs.